

JUDr. Pavel Blažek, Ph.D.
MINISTR SPRAVEDLNOSTI ČR

Praha 24. ledna 2023
č. j. MSP-673/2020-ODKA-SPZ/12
Počet listů: 2
Přílohy: 3

Nejvyšší soud
Burešova 20
657 37 Brno

Obv. M. K. – stížnost pro porušení zákona

Přílohy:

- 1) tr. spis Okresního soudu v Táboře sp. zn 3 T 47/2018
- 2) spis Okresního soudu v Jihlavě sp. zn. 10 Nt 2808/2020
- 3) podnět Krajského státního zastupitelství v Brně – pobočky v Jihlavě ze dne 7. 2. 2022, č. j. 3 KZZ 1/2022-14

Podle § 266 odst. 1 zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) podávám v neprospěch obv. M. K.,

stížnost pro porušení zákona

proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 15. 9. 2020, č. j. 8 To 318/2020-33.

Rozhodnutí předcházející napadenému usnesení

1. Usnesením Okresního soudu v Jihlavě ze dne 12. 8. 2020, č. j. 10 Nt 2808/2020-18, pravomocným dne 15. 9. 2020, bylo rozhodnuto podle § 353 odst. 2 trestního řádu za použití § 99 odst. 6 zák. č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, že obv. M. K. (dále jen „obviněný“), se propouští z výkonu ochranného psychiatrického léčení v ústavní formě, které mu bylo uloženo usnesením Okresního soudu v Táboře ze dne 13. 6. 2018, č. j. 3 T 47/2018-295.

2. V odůvodnění usnesení Okresní soud v Jihlavě dospěl k závěru, že návrh na prodloužení ochranného léčení podle § 353 odst. 1 trestního řádu, jenž byl Psychiatrickou nemocnicí v Jihlavě u okresního soudu podán dne 17. 6. 2020, byl podán opožděně, neboť s ohledem na začátek ochranného léčení dne 13. 6. 2018 měl být návrh podán nejpozději dne 13. 4. 2020, tak aby byla dodržena zákonná podmínka jeho podání nejméně dva měsíce před uplynutím lhůty dvou let od počátku výkonu ochranného léčení. Na závěr okresní soud konstatoval:

„A byt' si je soud vědom osoby obviněného, charakteru trestné činnosti, pro kterou byl původně trestně stíhán; a nezbytnosti jeho léčby, nemohl postupovat jinak než podle 353 odst. 2 trestního řádu za použití § 99 odst. 6 trestního zákoníku rozhodnout o propuštění obviněného z výkonu ochranného léčení psychiatrického v ústavní formě.“

Napadené rozhodnutí

3. Usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 15. 9. 2020, č. j. 8 To 318/2020-33, byla podle § 148 odst. 1 písm. c) trestního řádu stížnost státního zástupce Okresního státního zastupitelství v Jihlavě proti unesení Okresního soudu v Jihlavě ze dne 12. 8. 2020, č. j. 10 Nt 2808/2020-18, jako nedůvodná zamítnuta.
4. V odůvodnění usnesení Krajský soud v Brně mj. konstatoval, že:

Nelze přistoupit na návrh státního zástupce, že je možno rozhodnout o změně ústavního léčení na léčení ambulantní, jestliže uplyne doba delší než dva roky od zahájení ústavního ochranného léčení. Výklad ust. § 99 odst. 6 trestního zákoníku státním zástupce je zcela nelogický, neboť je zřejmé, že rozhodnutí o změně ústavního léčení na léčení ambulantní je možno učinit stejně tak jako rozhodnutí o prodloužení ústavního léčení pouze za situace, kdy neuplynuly dva roky od zahájení výkonu ústavního léčení. Pokud tato lhůta marně uplyne, je nutno vždy rozhodnout o propuštění z ochranného léčení.

Právní posouzení

Relevantní právní úprava

5. Podle § 99 odst. 6 trestního zákoníku ochranné léčení trvá, dokud to vyžaduje jeho účel. **Ústavní ochranné léčení trvá nejdéle dvě léta; nebude-li v této době léčba ukončena, rozhodne soud před skončením této doby o jejím prodloužení, a to i opakovaně, vždy však nejdéle o další dvě léta; jinak rozhodne o propuštění z ochranného léčení nebo o změně ústavního léčení na léčení ambulantní,** ledaže má pachatel vinu na tom, že soud v uvedené době nemohl rozhodnout; v takovém případě soud rozhodne bezodkladně po odpadnutí překážky bránící rozhodnutí. Trvání ochranného léčení uloženého podle odstavce 2 písm. b) může být ukončeno, jakmile se během jeho výkonu zjistí, že jeho účelu nelze dosáhnout; je-li nebezpečí, že odsouzený spáchá další trestný čin, soud v rozhodnutí o propuštění z ochranného léčení uloží odsouzenému dohled nad jeho chováním až na dobu pěti let; na výkon dohledu se užije obdobně ustanovení § 49 až 51. O propuštění z ochranného léčení rozhoduje soud.
6. V § 148 odst. 1 písm. c) trestního řádu se uvádí, že nadřízený orgán zamítne stížnost, není-li důvodná.
7. Ust. § 353 odst. 1, 2, 3 trestního řádu určuje: *„Jakmile bylo dosaženo účelu ochranného léčení, podá zdravotnické zařízení, ve kterém je ochranné léčení vykonáváno, návrh na propuštění z ochranného léčení okresnímu soudu, v jehož obvodu se ochranné léčení vykonává; návrh na ukončení ochranného léčení podle § 99 odst. 6 trestního zákoníku podá zdravotnické zařízení, jakmile zjistí, že jeho účelu nelze dosáhnout. Nebude-li ústavní ochranné léčení vykonáno tak, aby do dvou let od jeho započetí bylo rozhodnuto o propuštění z ochranného léčení nebo o jeho ukončení, podá zdravotnické zařízení nejméně dva měsíce před uplynutím lhůty dvou let od počátku výkonu ochranného léčení návrh na jeho prodloužení. V návrhu na propuštění*

z ochranného léčení, na jeho ukončení nebo v návrhu na prodloužení ochranného léčení zdravotnické zařízení popíše průběh a výsledky ochranného léčení a uvede důvody navrhovaného postupu včetně návrhu na případné uložení dohledu nad chováním osoby, na niž je vykonáváno ochranné léčení. O tom je třeba zdravotnické zařízení poučit (odstavec 1). O propuštění z ochranného léčení, o jeho ukončení včetně případného uložení dohledu nebo o prodloužení ochranného léčení rozhodne bez zbytečného odkladu na návrh zdravotnického zařízení, státního zástupce nebo osoby, na niž se vykonává ochranné léčení, anebo i bez takového návrhu ve veřejném zasedání okresní soud, v jehož obvodu se ochranné léčení vykonává (odstavec 2). Proti rozhodnutí podle odstavce 2 je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek (odstavec 3).“

Posouzení předmětné věci

8. Mám za to, že usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 15. 9. 2020, č. j. 8 To 318/2020-33, byl ve prospěch obviněného porušen zákon v ust. § 148 odst. 1 písm. c) trestního řádu a v řízení předcházejícím usnesením Okresního soudu v Jihlavě ze dne ze dne 12. 8. 2020, č. j. 10 Nt 2808/2020-18, v ust. § 99 odst. 6 trestního zákoníku.
9. Souhlasím s názorem státního zástupce Okresního státního zastupitelství v Jihlavě prezentovaným v odůvodnění jeho stížnosti proti usnesení Okresního soudu v Jihlavě ze dne 12. 8. 2020, č. j. 10 Nt 2808/2020-18. Ve shodě s ním interpretuji ust. § 99 odst. 6 trestního řádu jinak než Okresní soud v Jihlavě, potažmo Krajský soud v Brně, a to tak, že za situace opožděného návrhu zdravotního střediska na prodloužení ústavního léčení podaného způsobem, že není možno rozhodnout v zákonné lhůtě dvou roků, má soud na výběr dvě možnosti jak rozhodnout, a to buď může pachatele z ústavního léčení propustit nebo může ústavní léčení změnit na ambulantní.
10. Podle mého názoru bude mít rozhodnutí Nejvyššího soudu o této stížnosti pro porušení zákona určitý judikaturní význam co do výkladu ust. § 99 odst. 6 trestního řádu. Je nutno uvést, že výklad ust. § 99 odst. 6 tr. ř. věty druhé se mi na první pohled nezdá jako problematický, naopak toto ustanovení se mi jeví jako jasné a srozumitelné. Podle všeho rozhodnutí v předmětné věci představují spíše exces v rozhodovací praxi. Přesto ovšem nelze vyloučit, že k obdobným případům může docházet. V této souvislosti je vhodné též poukázat na fakt, jak vyplývá z předložených dokumentů (viz níže), že na předmětnou otázku v soustavě státního jednotný názor nebyl. Nadto nesprávný výklad ust. § 99 odst. 6 trestního řádu prezentovaný jak Okresním soudem v Jihlavě, tak Krajským soudem v Brně ve svém důsledku může představovat v situacích, jako v tomto případě, ponechání nebezpečných osob bez odpovídající psychiatrické léčby potencionální ohrožení životů a zdraví lidí.
11. V návaznosti na v odstavci 9 předložený výklad ust. § 99 odst. 6 trestního řádu, a to opět ve shodě se státním zástupcem Okresního státního zastupitelství v Jihlavě mám za to, že Okresní soud v Jihlavě měl správně ve věci provést dokazování v tom směru, zda nejsou splněny zákonné podmínky pro rozhodnutí o přeměně ústavní léčby na ambulantní léčbu, a to obzvláště s ohledem na obsah návrhu Psychiatrické nemocnice v Jihlavě na prodloužení ústavní léčby a obsah zpráv tohoto zdravotnického zařízení, z nichž vyplývá, že u obviněného, jenž se dopustil vysoce závažného trestného činu, kdy se jednalo o útok sekerou na hlavu domnělého starosty, nedošlo k žádnému zlepšení zdravotního stavu a chybí mu náhled. Ostatně okresní soud v odůvodnění usnesení nezbytnost léčby explicitně konstatoval.
12. Tato stížnost pro porušení zákona byla zpracována na podkladě podnětu Krajského státního zastupitelství v Brně – pobočky v Jihlavě ze dne 7. 2. 2022, č. j. 3 KZZ 1/2022-14, v němž se mj. uvádí, že s ohledem na argumentaci, resp. absenci argumentace a blíže tak neodůvodněné závěry Okresního soudu v Jihlavě a Krajského soudu v Brně ohledně výkladu a aplikace § 99 odst. 6 trestního zákoníku, bylo k žádosti výkladové skupiny Krajského státního zastupitelství

v Brně zpracováno analytickým a legislativním odborem Nejvyššího státního zastupitelství stanovisko (sdělení) ze dne 22. 11. 2021, č. j. 1 SL 727/2021-12, ve kterém se konstatuje, že:

„...přeměna ochranného ústavního léčení na ambulantní formu podle § 99 odst. 6 trestního řádu je přípustná, pokud jsou pro tuto přeměnu splněny zákonné podmínky (§ 99 odst. 5 trestního zákoníku). Za použití gramatického a teleologického výkladu je totiž zřejmé, že zákonodárce novelou § 99 odst. 6 trestního zákoníku, provedenou zákonem č. 150/2016 Sb., účinným od 1. 7. 2016, opustil původní a vcelku striktní způsob řešení této výjimečné situace, nastávající tehdy, pokud o prodloužení ochranného léčení ústavního nebylo rozhodnuto v zákonné lhůtě. ...Uvedený výklad ust. § 99 odst. 6 věty druhé trestního zákoníku pak také plně odpovídá právnímu názoru publikovanému v beckovském komentáři (Ščerba, F. a kol. Trestní zákoník. Komentář 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 1048).“

13. Se stanoviskem Nejvyššího státního zastupitelství se zcela ztotožňuji. Obdobně souhlasím i s podnětem ke stížnosti pro porušení zákona krajského státního zastupitelství, potažmo argumentací obsaženou v podnětu Okresního státního zastupitelství v Jihlavě ze dne 3. 11. 2020, č. j. ZN 5135/2020-30, pokud se týká způsobu porušení zákona. Všechny uvedené dokumenty, včetně relevantních rozhodnutí jsou součástí příloh podnětu ke stížnosti pro porušení zákona krajského státního zastupitelství, který přikládám v příloze tohoto mimořádného opravného prostředku.
14. Pro případ, že by Nejvyšší soud dospěl k závěru, že jsou splněny podmínky pro rozhodnutí o této stížnosti pro porušení zákona v neveřejném zasedání, s takovým postupem souhlasím.

Návrh

15. S odkazem na shora uvedené skutečnosti navrhuji, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 trestního řádu vyslovil, že usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 15. 9. 2020, č. j. 8 To 318/2020-33, byl ve prospěch obviněného porušen zákon v ust. § 148 odst. 1 písm. c) trestního řádu a v řízení předcházejícím usnesením Okresního soudu v Jihlavě ze dne 12. 8. 2020, č. j. 10 Nt 2808/2020-18, v ust. § 99 odst. 6 trestního řádu.